

תצוה (תש"ז) כ"ט ל"ח - מ'ו (קרבן התמיד) (בסעם מצו התמיד עסק במיוחד גלידן תצוה תש"ה, עיין סמ"ו)

א. רש"י במדבר כ"ח ד' ד"ה את הכבש האחד. אברבנאל למדקנו פסוק ל"ח: חשש הכתוב שלא יאמר אדם, הנה אלו קיינו זה הכריע, טבעו יחסא, ולכן צוה במעשה המזבח וקדשו, כאלו, טוב לפגין שנתטא ונשוב, ואין ידבר כן, כי הנה הקב"ה לא צוה בקרבנות אלא אחר מעשה העגל, כשראה את דעם כי בוע הוא ומוכן לחסוא, אז נתן לפניהם התרופה לרפא מחלתם בעת-הצד בקרבנות; וטעמי זה אח"כ אחרי שצוה כאן במעשה המזבח ובחירת הכהנים המקריבים עליו ובקדושת המזבח ומשיחתו, אמר "וזה אשר תעשה על המזבח כבש בן שנה שנים..." לחניך שהתכלית הנכסף במעשה המזבח ועבודת הכהנים אינו לכפרת העונות - כי מוטב שלא יחטא אדם ולא יקריב קרבן לכפר עליו, אבל היה תכלית המזבח להקריב בו תמידין בבקר ובערב שהם לא היו לכפרת עונות, כי אם תודה לאלוה יתברך על כל הטובה שהטיב לעמו...

1. במהות הקרבן המצווה כאן נאלקו רש"י ואברבנאל. מה בשיניהם?
2. מהי התמיהה הגדולה בפרשתנו שאותה רצה אברבנאל לתרץ?
3. היתוכל להביא טעם מדברי הנביאים לדעתו של אברבנאל, שלא צוה הקב"ה בקרבנות אלא אחר מעשה העגל וכו' וכו'?
4. מהו חרמו הלשוני בפסוקנו לדעתו זאת.

ב. מ"כ אשר אודע לכם שמה לדבר אליך סמ? ר"ש. חירט: לא אישיותו הנעלה של משה רבנו, כי אם מסירות הנפש של כל העם מביאה לידי קרבת אלוקים. ואל העם כולו ידבר בדברו אל טשה. מהו חרמו בפסוקנו לרעיון זה?

א. מ"ה. ושכנתי בתוך בני ישראל. מורה נבוכים א' כ"ה: שכן, ידוע כי ענין זאת המלה הוא התמדת העומד במקום אחד (בר' י"ח) "והוא שוכך באלוני ממרא" - וזהו (המובן) הידוע והמפורסם. וענין השכינה במקום (= שהאיט העומד באיזה מקום מתמיד להטאר באותו מקום, כי באריכות עמידת בעל החיים במקום יאמר בו שהוא שכן במקום ההוא, ואע"פ שהיה מתנועע בו בלא ספק. (ואע"פ שהוא בעל תנועה חפסית בו, כלומר: "שכן" אינו כמו "ישיב" או "עמד", אלא הוא קביעות כללית, שכללית בה הרבה תנועות חפסיות; העיקר כאן - ההתמדה). וחושאל זה למה שאינו בעל חיים, אבל לכל ענין שהישיב וסקד על דבר אחר, אמר בו גם כן לשון "שכינה", ואע"פ שלא היה הדבר אשר סקד עליו הענין הווא - מקום, ולא היה הענין ההוא גם כן בעל חיים, - אמר (איוב ג' ה'): "השכן עליו עננה". ואין ספק כי ה"עננה" אינה בעל חיים, ולא "היום" גוף כלל, אלא חלק זמן. (=אנמנים על דבר עתה) שמש "משכן" למשהו, מבלי שהדבר יהיה מקום ואפילו גוף תופס מקום; ועל התמדת מה שזרכו להתנועע אומרים "שכינה", אע"פ שדבר זה בעל חיים. כמו "אעננה" שזרכה להתנועע, ותמיד להטאר על פני היום, לא כמקום, כי אם בבחינת חלק מהזמן.)

ולפי זאת ההשאלה הושאל לה' ית' - כלומר: והתמדת שכינתו או השגחתו... בכל דבר שהתמידת בו ההשגחה, - ונאמר (שמות כ"ט מ"ה) "ושכנתי בתוך בני ישראל." (הבאורים שבסוגרים לקוחים מתוך פירוש יהודה אבן שמואל לפונ"ב.) כיצד כתבאר פסוקנו על פי דברי הרמב"ם האלה?

אד. מ'ו וידעו ישראל כי אני ה' אלוקיהם, אני ה' אלוקיהם והיתוכל להסביר טעם התורה חזו בפסוק אחד?

יש לשלוח תקובות וגם שאלות לנחמה ליבוביץ; קרית משה, ירושלים "תלומים וגם הזמנות ליעקב אשכנזי, רח"א אוסישקין 48, ירושלים